

Padlí dodavatelé se stále mohou vrátit

Pokud obchodník splní požadavky, musíme mu licenci udělit, říká šéf ERÚ.

Sára Mazúchová
redaktorka
MF DNES

Agenda Energetického regulačního úřadu (ERÚ) narostla kvůli krizi několikanásobně. „Pokud stát neschválí vytvoření nových pracovních míst, regulátor bude muset omezovat některé aktivity,“ varuje v rozhovoru předseda Rady Energetického regulačního úřadu Stanislav Trávníček.

Zaznamenali jste stížnosti, že dodavatelé lidem nedávají komoditu za zastropovanou cenu?

Stávalo se to. Částečně šlo o nepochopení principu ze strany zákazníků. Nicméně je tu jeden případ, v němž dodavatel nepromítl do cen úsporný tarif. V tuto chvíli se vyřešil ve prospěch zákazníka, ale pořad je v rámci správního řízení a úřad nemůže poskytovat konkrétní informace o tom, koho se týká.

V uplynulém roce si lidé podle vašich údajů nejvíce stěžovali na zálohy a vyúčtování. S čím se na vás obrazejí teď?

Pokračuje trend z minulého roku. Lidé se nevyznají v zastropování cen a ptají se na to, kdy se jim strop projeví v zálohách. Před koncem roku dodavatelé často stanovili zálohy vyšší, ještě zákazníkům nepromítl do účtů zastropování. To jsou nejčastější věci, se kterými se setkáváme.

Zároveň se objevují případy, kdy jsou zákazníci překvapeni, že byli z produktu s fixovanou cenou převedeni na nefixovaný produkt. Částečně je to pro to, že ve smlouvách, které s nimi obchodníci uzavřeli, není jasně řečeno, že produkt je nefixovaný. Zákazníci mají dojem, že mají garantovanou cenu na dlouhou dobu, i když tomu tak není.

Ríká se, že loni z trhu prakticky zmizeli takzvaní energošmejdi, tedy nepoctiví zprostředkovatelé energií. Hrozí jejich návrat?

Riziko tu určitě dál je. Pro spotřebitele nadále platí, že jakékoliv smlouvy, které podepisují, je třeba důkladně přečíst a porozumět jim. Aktivity zprostředkovatelů byly utlumeny mimo jiné díky tomu, že naše požadavky na zvýšený dohled nad těmito firmami byly vyslyšeny a dostaly se do energetického zákona. Nyní zprostředkovatele registru-

jeme, což dříve nebylo, a jsou na ně ze zákona kladeny určité nároky. Pokud zprostředkovatel pozbude oprávnění vykonávat činnost na základě nějakého přestupku, tak nemůže znovu požádat o registraci pod jiným obchodním jménem. U obchodníků to ale neplatí. Takže kdyby přišel jeden z nejmenovaných obchodníků, kteří opustili trh v roce 2021, pod jiným jménem a splnil by poměrně vážné požadavky na udělení licence, tak bychom byli povinni mu licenci opět vydat.

Myslíte Jiřího Písaříka, majitele padlé firmy Bohemia Energy?

Tím mám na mysli jakéhokoliv obchodníka, který opustil své zákazníky v roce 2021 a přestal fungovat jako obchodník.

Zažádal některý z nich o licenci?

Někteří obchodníci mají více licencí, tedy více firem pro obchodování s energiemi.

Krach Bohemia Energy a to, co následovalo, vám bylo vyčítáno. Kdyby měl znovu padnout dodavatel, máte páky, jak tomu zabránit?

Ne. Energetický zákon se v této oblasti nezměnil.

Stát poslal za leden první zálohu dodavatelům energií na kompenzaci cenových stropů. Jde o 8,3 miliard korun. Troufnete si odhadnout, kolik jim letos celkem zaplatí?

Každá změna na spotovém trhu o deset eur nahoru nebo dolů znamená zhruba 16 miliard korun plus nebo minus v celkové roční kompenzaci. Takže účet za celý rok se nedá odpovědně odhadnout. Kdyby se ceny pohybovaly na dnešní úrovni, může jít o 160 až 180 miliard.

Co se týče cenových stropů, máte od státu za úkol kontrolovat, jestli si dodavatelé neříkají o příliš velké kompenzace. Jak to lze ohlídat?

Dosud jsme nikdy neměli v našich kompetencích regulaci obchodníků, je to pro nás nová záležitost. Při kontrole budeme vycházet z příslušného nařízení vlády, které rozděluje smlouvy na několik typů a stanovuje určité limity kompenzací. Pokud zjistíme v nějaké žádosti o kompenzaci velký rozdíl oproti obdobným obchodníkům se stejným portfoliem, pak se budeme zajímat o to, proč tam rozpor je.

Foto: Petr Topič, MAFRA

Copak energetický úřad nereguluje obchodníky?

Naprostě ne, nikdy tomu tak nebylo. Energetický trh, který se v Česku vytvářel dvacet let a v Evropské unii třicet let, počítal s tím, že dodavatelé a výrobní trh je neregulovaný. Regulační úřad byl vytvořen proto, aby regulovali takzvané přirozené monopoly, což jsou distribuční společnosti, přenosové a přepravní systémy.

Legislativa v oblasti obchodu předpokládá, že regulátor pouze dohlíží na to, aby nebyly žádné překážky v existenci konkurence na trhu. Regulátor nesmí omezovat aktivity obchodníků, nemůže dohlížet na jejich obchodní strategie ani na zajišťování nákupů energie pro zákazníky.

Mělo by se to změnit?

Minimálně identifikátory toho, jak si který obchodník stojí a jakým způsobem je zajištěn pro dodávky zákazníkům, by bylo vhodné zveřejňovat. ERÚ v souvislosti s tím, jak

Profil Stanislav Trávníček

- Získal doktorát na **Fakultě elektrotechnické ČVUT**.
- V letech 2004 až 2012 byl ředitelem Odboru elektroenergetiky **Energetického regulačního úřadu**.
- Od roku 2012 působil ve společnosti EY, zabýval se **strategickým poradenstvím pro energetické firmy v Česku** a v zemích střední a východní Evropy.
- Od roku 2019 je **předsedou Rady ERÚ**.

se trh vyvíjel poslední rok a půl a v souvislosti s pádem některých dodavatelů formuloval příslušná ustanovení. Nicméně nejspíš vzhledem k tomu, že obchodníci byli v posledních měsících v krizovém postavení, se do legislativy zatím nedostala.

Jednou z věcí, které jsme chtěli, je index obchodníka. Ten by ukázal, jak dobře je zajištěn na prodej elek-

tržiny. Zákazníci by měli alespoň základní orientaci v tom, jak spolehlivé dodávky od obchodníka mohou být. Do energetického zákona se to zatím nedostalo s odůvodněním, že se dosud řešily zásadnější otázky v oblasti energetické krize.

Dostali jste také na starost odvod z nadměrných příjmů elektráren. Jak budete tento výběr spravovat?

Pro nás je to poměrně složitá a nová oblast působení. Odvody se dějí podle daňové legislativy, kterou jsme se nikdy nezabývali. Nicméně navázali jsme spolupráci s orgány Finanční správy a nechali jsme se metodicky poučit. Nyní připravujeme příslušné informační systémy, aby se na konci února podařilo úspěšně odvést první peníze.

Je to administrativně náročné, podobné systémy se na finančních správách budovaly roky. My na to měli dva měsíce. Jednotliví výrobci elektriny se přihlásí k dani a na základě formuláře zaplatí příslušnou

částku. My máme za úkol posoudit, zdali je odvod udělán správně.

V připomínkách daného nařízení jste uváděli, že agendu nechcete. Jak jste se popasovali s tím, že jste ji dostali navzdory připomínkám?

Jsme připraveni tuto povinnost plnit, nemůžeme se tomu žádným způsobem vyhnout. Vyčlenili jsme na to tým lidí a vytvořili nový útvar. Problém je, že jsme na agendu odvodů ani na kompenzace nedostali žádné nové pracovníky, žádné nové finance.

Nemůžete nabírat nové lidi?

Státní úřady to nemohou dělat samy od sebe. Nábor musí být odsouhlasen v rámci takzvané systematizace, o rozpočtu potom rozhoduje ministerstvo financí, protože to má dopad do státního rozpočtu. Nedostatek lidí je pro nás opravdu velkým problémem. Zaměstnance, kteří spravují odvod nadměrných příjmů elektráren, jsme vyčlenili z jiných útvarů. To se odrazí v tom, že naše ostatní činnosti budou omezenější.

Na které dosavadní činnosti se to může nejvíce projevit?

Právě v ochraně spotřebitele. Nechceme to, ale hrozí to. Jenom za loňský rok se na nás obrátili zákazníci ve 22 tisících případech, z nichž každý musíme posoudit. Často má zákazník problém se smlouvou, je potřeba se na ni podívat, vysvětlit zákazníkovi problematiku, domluvit se s dodavatelem a dojít k smírnému řešení. Pokud se to nepovede, tak následuje mimosoudní řešení sporů.

Není přitom jednoduché tyto záležitosti posuzovat. Obchodníci a další subjekty si najímají právníky a na nás jsou kladeny velké nároky na odbornost z hlediska práva.

Kolik máte zaměstnanců?

Pořád stejně, necelých 300 lidí. Když se na nás přehazovaly jednotlivé kompetence, vypadalo to, jako že jsme nějaký velký úřad. Ale podívejte se na to, jak jsou velké jiné orgány státní správy. Český telekomunikační úřad a Česká inspekce životního prostředí mají dvakrát více lidí než my. A třeba Česká národní banka, ke které jsme neprávem přirovnáváni, protože takové kompetence, jako má ona na finančním trhu, my nemáme, čítá 1 500 lidí.

Kolik lidí byste potřebovali?

Oficiálně jsme žádali o třicet lidí a k tomu odpovídající navýšení rozpočtu. Myslím si, že to byl opravdu nízký strop, pod který se jít nedá. Hlavně by nám to pomohlo v odbavování dotazů zákazníků, abychom mohli zajišťovat agendu v rámci ochrany spotřebitele, která narostla desetinásobně.

Jak ministerstvo financí na váš požadavek reaguje?

Požadavek byl zamítnut.

A důvod?

Situace ve veřejných rozpočtech. Jestliže ale máme plnit funkci jediného „policajta“ na energetickém trhu, tak na to musíme mít adekvátní prostředky. Jestliže máme zabezpečit výběr a distribuci stovek miliard korun, tak by stát měl obětovat několik milionů na to, aby se to dalo zvládnout odpovědně.